

MŰVELŐDÉS-ÍRODALOM

SZÁSZ JÁNOS HAZÁM

Be jó, hogy itt a föld, a fény —
be jó, hogy minden az enyém...
A kombinát a fák mögött,
ekék alatt a barna rög.

Enyém a nedves szemű ősz,
mely halk esőkkel itt időz,
enyém a sárga lángu nyár...
jó nálunk élni s tenni már.

Be jó, hogy itt testvéri szó
az egymásra visszhangzó
s a vállam mellett ott a váll —
a testvér testvér mellett áll.

Be jó, hogy itt a nap alatt
nem pávásoknak már urak.
Másként borul reánk az ég,
hogy rajta vörös csillag ég.

Be jó, hogy tiszta már a kert,
mely immár gardájára lelt.
Es minden iz megédesül.
jó élni végre emberül.

Be jó, hogy szabad szívemet
teremteti a párt vezet,
hogy milliókkal mondhatom —
haza... hazám... jó otthonom.

Köztársaságunk ünnepére

**Tehetség,
szorgalom = biztos
siker**

Gyakorlat teszi az embert mesterré — tartja a közmondás s való igaz, hogy a kitartó munka, a rendszeres továbbképzés előbb-utóbb meghozza a várt eredményeket. A tehetség csakis úgy érvényesül, akkor éri el a beteljesülést, ha ügyességgel és akarattal párosul.

Ezek a gondolatok foglalkoztatták a színház nézőit, miután a színpadon egymást követték a jobbnál jobb műsorok. Ha valaki megkérdezi, melyik szám nyerte meg leginkább a tetszést, azt válaszolom: valamennyi. És ez nem túlzás hiszen a Ion Slavici Liceum zenekara, a 60 tagú kórus, a népi táncosok, rigmusbírók, a torna-csapat, szőlősták és szavalók a maguk helyén az állami színházban mind kitűnőre vizsgáztak ezen a decemberi délutánon. Precup Georga, Didilescu Florin, Chiu Aurica és a többiek már-már felnőtt műkedvelőket is megsemmisítő előadókészlettel, beszédtechnikával rendelkeztek.

Kétségtelen, hogy az iskola számos tehetséges, művészi adottságokkal rendelkező növendékkel dicsekedhet. Mint azt már leszögeztük, a tehetség azonban egymagában még nem minden. A gyémánt a mesteri csiszolástól nyer magas értéket. Nos, a jelek szerint itt a nyers drága kő hozzáértő kezébe került.

Hogy csak egy példát ragadjunk ki, Serban Doru kórusvezető kitűnő munkát végzett. De éppúgy tiszteltetelmű az az odaadás, amely a többi pedagógus, művészi irányítói tevékenységét jellemzte. A műkedvelők helytállása, a mostani előadás sikere mindennél ékebben bizonyítja azt, hogy az általuk elhittett tudás magva termékeny talajba hullott.

Sokat beszélünk az iskola és szülők kapcsolatának szükségességéről. A műkedvelés magasabb szintre való emelése szempontjából igen gyümölcsöző ez a kapcsolat a Ion Slavici liceumban, ahol Didilescu Florin tanuló apja, Didilescu Gheorghe színművész műsorvezetővel látja el az iskola rigmusbíróját, mi több, időt talál arra is, hogy az együttműködést művészi irányítsa. Az iskola és szülők együttműködése, talán mondanom sem kell, milyen hasznos ebben az esetben.

Gyakorlat teszi az embert mesterré. A közmondás igazát tanusították az iskola műkedvelői által előadott műsorok, melyeken az előkészítés gondossága érződött. Ennek tudható be az előadás magas művészi színvonala s nem utolsósorban a megérdemelt siker, mellyel köztársaságunk évfordulóját köszöntötte az iskola tanstestülete és diákjainak.

LENGYEL HELÉN

Örökifjú, kiteljesedő művészet

Nem egy-két órási beszélgetés, futó látogatás során ismertem meg az idős mestert, nem is a múltjának tisztelt övezte hírből, vagy folyóiratok és újságok cikkeiből, hanem úgy, hogy katalógussal, vonalzóval a hóna alatt, színes krétával szívala kezében — ment az osztályba a rajz és a színek gyönyörűsége beszédre megtanítani a gyerekeket. Szép öregember vállán hordta egy nagy és bölcs élet kiegészítője művészi pályájának aranytapasztalatát. Ezüst fejét lejtve lépkedett, mint aki nézi az utat, amit meg kell tennie, hogy a célhoz elérjen. De a művész már kitaposta pályáját, tudta, mit akar és miért küzd s ebben soha meg nem tántorodott el nem tévedt. Ötvenhét éves művészi munkássága alatt kidolgozta jellegzetes akvarell stílusát. Az alföldi és marosmenti tájról, Arad periferiáiról és szegény emberinek életéről tudott belső melegséggel, mindig realitással, sajátos kifejező modorban s nemcsak azok számára, akik a helyi colourt ismerik, de az egész emberiség érdeklődő színeit vonzza. Aranykék sem veti a pesszimizmus erre a nagy-nagy, több, mint félszázados művészi utra, megtorpanás, vagy ké-

tely az örökösön világító derűre az ember és táj felfogásában. A szeretet nagy mágiájának fényében áttetszőn lüht, fátyolos és ködös háttér előtt formálódik lilá, sárga, rózsaszín és őrközd tónus, előtérbe a mindent megértő és bölcs optimizmus, művészi koncepciójának színtése. Képeinek mondanivalójában van valami József Attila Téli című versében kifejezett általános emberiségértékelés.

„Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni,
hogy melegednének az emberek.

Dalolna forró láng az égig rózsák
s kézen fogná mindenki földjét”.

Est a mindenkit megmelegíteni akaró és tudó aszándék, a földjét önmagára és környezetére dob-bentő ismerős természetű kép világít a Pataky festményekről, a tavasz és ősz színeinek hangulat-harmóniájában, a valóságot, az életet tárgyi és érzelmi szépségeiben is realizálisan látó művészetszemléletben.

Önmagáról ezeket mondja:
— 1910-től számítom művészi tevékenységemet. 1913-ban gyűjtém-

DECEMBER 30. TISZTELETÉRE

Az üzemi klubokban

Ezekben a napokban számos aradi klubban, kulturteremben, a peremvárosi művelődési otthonokban megemlékeznek Köztársaságunk kikiáltásának 20. évfordulójáról. A műkedvelő előadók, énekesek, szavalók, népi táncosok lelkesen készültek erre az alkalomra, hogy színvonalas előadással szórakoztassák a közönséget.

A Vagongyár szerszámműhelyében, valamint az asztalos részlegén december 26-án „A győzelem diszkupája” címmel szavalóelőadást tartanak. Ezúttal a Klub folyóirat egyik számában megjelent verses összeállítás felhasználásával román költők alkotásait tolmácsolják.

A December 30 ütem műkedvelői is javában készülnek a nagy évforduló megünneplésére. Itt a könyvtár mellett működő szavaló-

kollektíva tagjai irodalmi montázst adnak elő december 27-én, amely máris érdeklődést keltett az üzemi dolgozói körében.

A Teba gyár klubjában december 28-án kerül sor az irodalmi rendezvény megtartására. „A hatalom a nép kezében” című művészi program szövegét a gyár irodalmi köre szerkesztette, míg a rendezés Vasile Varganici színművész érdeme.

A falusi művelődési otthonokban

A Rajoni Központi Könyvtár szervezésében valamennyi kulturális otthonban könyvtárlátogatásokat, irodalmi előadásokat, művészi rendezvényeket tartottak, illetve tartanak. Így a tervek szerint december 24-én Zádorlakon, 27-én Ungváron, 28-án Körtősen, 30-án pedig Németvárosban a „Dicsőítő évforduló” című irodalmi montázst megtartásukra kerül sor.

Mondorlakon december 24-én társadalmi kérdéssel foglalkozó előadást tartanak. „A család szerepe a szocialista rendszerünkben” című ismertető már előre felkeltette a mondorlakai érdeklődést.

Az ünnepi rendezvények keretében a pécskai művelődési otthonban Caragiale-medalliont rendeznek. Ez alkalommal ismertetik a nagy román dramaturg életét és munkásságát.

A Központi Könyvtár, valamint a Gyermekkönyvtár közös rendezésében tervek szerint december 27-én irodalmi rendezvényt tartanak a vakációzó gyermekek számára. Miként az üzemi klubokban és falusi művelődési otthonokban, úgy itt is román költők alkalmi verseit szavalják el.



TOLLVONÁSOK EGY ARCKÉPHEZ

Ugy emlékszem. Tudor Vianu a harmadik vitanapon, kora délelőtt, szólt föl. Az eszmecsere az írószövetség vezető bizottsága rendezte, meghívott szakemberek részvételével, a Calea Victoriei-en lévő Irok Házban, ahol világirodalmi folyóiratunk, a Secolul XX. szerkesztősége is székel. A Kárpátokban — melyen átutaztunk — a fonyók alatt nagy szennyes foltokba olvad a hó. A fővárosban rütyfakasztó tavasz volt.

Reggeltől késő éjszakáig, egymást érték a felszólalások. A hangulat bizakodó volt, de heves. A keményen fogalmazott mondatokban visszagyűrű indulatok suhogtak jobbra, balra. De a szándékok alján csak az utóbbi két évben beért nagyszerű indítások feszengtek.

Hogyan, minő módon, milyen szélesen kell kitárunk a kortárs nyugati világirodalom előtt az alakot: ezt a központi kérdést komolygotta körül a három referátummal alárendezett sok sűrű gondolat és szó, akár a sűrű, kéken szállódó dohányfüst, az egykori főúri palota díszes termében.

A viták forrongtán szálalt fel Tudor Vianu. A felszólalások hallgatása közben is megragadtam egy egyszerűen elcsúszott szót. Vianu nem beszélt túlságosan hangosan, de megfontolt szavait a szomszéd szobában szorongók is hallhatták. Ervelése komoly volt, szinte bölcs. Mindenképpen higgadt és izékieg átgondolt. Egy csapásra medret szabott a néha fölösen sok személynél tájtókat sodró eszöbüllámoknak.

A szellem tekintélyéről, méltóságáról, összefogó erejéről, kölcsönhatásosságáról beszélt, árnyaltan bizonyítva, megfontoltan csoportosítva, történelmi áttekintéssel és fogalmi összefoglalásokkal nyitva, sok példával. Tapasztalt kiváló előadást ezekkel a szavakkal fejezte be:

„Art hissem, hogy világnézeti álláspontunkat semmiképp sem adhatjuk föl, mert ezzel megsemmisülne, jellemtelenségre itélünk önmagunkat; másrészt viszont azt hiszem, hogy az egész világot átfogó látókört kell a magunkévá tennünk, mert másként korlátozták, provinciálisra vagy a vulgusra hínáztak magunkat. ... E téj polgárai vagyunk, szereljük hazánkat; de világpolgárok is vagyunk, nem lehet, hogy ne legyünk az egész világ polgárai”.

Miért idétem fel ilyen aprólékosan és magnezium-villanások éleségei az az előadást, azt a napot, 1964. március 28. délelőttjét? Két okból. Egyrészt, mert ekkor találkozhattunk személyesen, utolsón izeben Tudor Vianuval. Még a nyomdai feladat sem szándék meg előadásának az irodalmi sajtóban közzétételére, s már koporsóját kísértük...

Másrészt, az a szellemi végrendelet érvényű és súlyos előadás, az időnkeltő bekövetkezett tragikus hírtelenségű vég okán, öntörvényűen közös fókuszba rántotta Tudor Vianut, az embert, magatartását és ami ugyanaz volt, Tudor Vianut a művészt, gondolkodót, tudóst.

Előkelő és nemes jellem volt Tudor Vianu, a literárny gentlemanek ma már alig létező fajtájából. Tehetség egyetemes fonódott ismeretével, felvilágosult elmejével az igazság és szépség nem csillapítható szomjúsága táplálta. Onismeret főcímű önéletrajzi jegyzetei egyben (Szaktudomány) emberesszemenéről, a reneszánsz „uomo universale”-járól írt. „A modern időkben a szerencsétlen illetékes ennek a típusnak a folytatója” — állapítja meg. De rögtön hozzátesszi: „Mégis úgy tűnik, hogy ott és azon a helyen, ahol dolgozik, bármely szakember képes megalkotni a maga számára, az ember teljes szellemi látóhatárát. Az ilyen széles látókörű szakembert becsülöm

comparatá (II. kiadás, Ed. Academiei, 1963, 664. old.) tanulmányai-ba s rögtön rájövünk, hogy a szak-kutatókat érdekli kérdések lüktető héja alatt, mindig egyetemesebb érvényű tartalmak formák, kristályosodnak.

Tudor Vianu varizslatában három hatás ölelkezik: a közmondásos latin világosság, a német filozófusok rostokra bontó alapossága és a felelősségteljes hazafiság. Előzményi szójának bár szeretett Schilleréről. (Könnyvet is írt róla), a stílus bonyolultabb problémáiról (az év elején magyarul is megjelent az Ifjúaszi Kiadóval A metafora kérdéseiről szóló kitűnő tanulmánya), az antikvitás vagy a reneszánsz irodalmi jelenségről, a Madách és Eminescu közti bölcséleti párhuzamról, a román irodalom klasszikusairól, Stendhalról vagy bármiről... ugyanaz a cél munkál bennök: hasznosítani más népek eredményeit a nemzeti kultúra kibontakozásában, a szocializmus körülményei közt. Vianu töprengő ember volt, de cselekvő elme. Írásai minduntalan a továbblépésre buzdítanak.

Személyiségének varázsa ma is lenyűgöz. Mindannyian, akik tőle forogtunk, valamiképpen tanítványai is vagyunk. Mert úgy volt kiváló tudós és szélsőségeket elutasító hazafi, hogy európai volt.

VERESS DANIEL

70. ÉVE SZÜLETETT TUDOR VIANU

a legjobban, korunk művelődésének szellemi megtestesítői közül”. (Jurnal, Ed. pt. Literatură, 1961, 317—317. old.)

Tudor Vianu életvitelében és művészetében ezt a nehezen elérhető eszményt valósította meg. Szakmai szemlélete a világkultúra kutatása közben nőtt naggyá és vált egyetemese, korszerűvé. A Wahrheit und Dichtung, a goethei Költészet és valóság kitűnő fordítója, a weimari nagy öreg legnemesebb szellemi hagyatékát, a modern korhoz időmítot humanus klasszicitás eszményét valósította meg. Erősen költő volt, avatott művelődés-bíró, kiváló irodalomtörténész, közéleti szerepét tekintve egyetemi tanár, akadémikus, irodalomtudományi intézetek vezetője, tudománypolitikus jelentős nemzetközi szervezetben. De teljesítményeit nem csak könyveim, tanulmányai száma, az általa kezdeményezett utóbbi vállalkozásokon mérhetjük le. Mindezek végső soron feltételei — és egyben eredményei — egy eszményi erkölcsi és gondolkodási modellnek, mely Tudor Vianu leg-szebb öröksége: az általános érvényű összefüggéseket felfedő, megállapító, szintetizáló tudós példaképe. Annak a szakembernek, aki nem reked meg szaktudománya végyeinek közt, hanem tudásának hatását nemzedékek teremtő gondolkodásában lombosztatja ki. Lapozunk bele bárhon pompás kötet, a Studii de literatură universară și

ZSEB-LETKON

ION SLAVICI

Mircea Pompliu Slavicirol megjelent monográfiájában érdekes aradi adatokat találunk. A neves prózairól tanulmányai egy részét (egy elcsúszott és öt gimnázium) városunkban végezte és később társzerkesztője volt a Gura Satului című életrajzi. Érdekes tanulmányt írt az aradi tanítóképzőről is.

ADY-VERS EGY ARADI POETAHOZ

Cziffra Géza aradi költő, 1918-ban adott tiszteletspéldányt Kettő vagyunk című verseskötetéből Adynak. A nagy költő, a kötetbe verset írt Cziffrahoz: „Bizonny ez így van, kis barátom” címmel. Az érdekes kis vers kézírata — kalandos vándorlás után — Hatvány Lajos gyűjteményébe került.

A ROMÁN ÍRODALOM KIVÁLÓ ISMERŐJE

Az Utunk legutóbbi száma megemlékezik dr. Bitay Árpádról, a román irodalom kiváló hazai kutatójáról. A harminc évvel ezelőtt elhunyt neves tudós több jelentős tanulmányát Aradon közölte és munkatársa volt az egyik színvonalas helyi folyóiratnak.

FRANCIA SZINTARSULAT

1884-ben, Julien Dechamps szintarsulata vendégszerepelt városunkban. A nagyszerű előadásokról sokáig cikkeztek a korabeli lapok.

BENEDEK ELEK

A nagy székegy mesemondó válogatott írásai nemrég jelentek meg Bukarestben, Balogh Edgár előszavával. „Elek apó”, először 1890-ben járt Aradon, Pósa Lajos kíséretében. 1900-ban előadást tartott az aradi tanítóknak. Később élénk kapcsolatban volt az egyik helyi irodalmi egyesülettel. Az eről szó-ló levelezése 1957-ben látott napvilágot.

EGY NEVEZETES ARADI ÉPÜLET

A most készülő „Zárandul” éterem nevezetes, régi épület helyén áll. Itt volt a régi „Három király” fogadó. Az 1911-ben lebontott helyiség szerepelt Jókainál is. A mai épületben nyílt meg „Apollo” névvel, városunk második mozija. (Ez költő volt 1912-ben a mai „Studio” mozi helyére).

MOZER ISTVAN

FICZAY DÉNES

nemzetközi élet

A Csehszlovákiai KP KB plenáris ülésének határozata

PRAGA. (Agerpres).

A Csehszlovákiai KP KB ez év december 19 és 21 között megtartott plenáris ülése határozatot fogadott el a csehszlovák nemzetgazdaság fejlesztésének feladatairól és az életszínvonal növeléséről az 1968-1970-es időszakban. A határozat rámutat, hogy az idén 6,1 százalékkal növekedett az ipari termelés volumene. Ennek köszönhetően, hogy erőfeszítések történtek a mezőgazdaság belterjes jellegének rendszeres biztosítására és a mezőgazdasági dolgozók anyagi érdekeltségének növelésére, ebben az évben elérték az ország eddigi legnagyobb gabonatermését. 1967-ben a társadalmi termék növekedési üteme több mint 5 százalék, a nemzeti jövedelem növekedési üteme körülbelül 6-7

százalék volt. A főiparágak volumene mintegy 2 százalékkal nőtt, ugyanakkor sikerült megállítani az alapok felaprózásának folyamatát. Sikereket értek el a könnyű-, az élelmiszer- és a szállítókárpában. A lakásépítésben nem voltak kielégítő eredmények. A határozat hangsúlyozza, hogy noha az idén a fogyasztási cikkek piaca tovább stabilizálódott, s megállapították annak javulását, még nem elégték ki teljes mértékben a keresletet az összes közfogyasztási cikkkel. A lakásépítéssel kapcsolatban, hogy folytatni kell egyes termékek árának szabályozását.

A nemzetgazdaság harmonikus fejlesztése — mutat rá a Csehszlovákiai KP KB — szükségessé teszi, hogy a külkapcsolatokban rendszeresen megteremtse az alapot a szocialista országokkal való, minőségi, legmagasabb fokú együttműködés fejlesztéséhez. A tőkés országokból származó importokat attól tesszük függővé, hogy fizetési eszközöket hozunk létre ezekben az országokban. Hosszu időre van szükség, hogy lehetőségeket teremtsünk a legkorszerűbb eszközök szélesebb körű felhasználására a szocialista és a kapitalista államokkal való gazdasági kapcsolatokban.

A CTK hírügynökség által közölt határozat rámutat, hogy „az új vezetési rendszer kialakításában még csak az első fontos lépéseket tették meg, s még nem teremtették meg az összes előfeltételeket a nemzetgazdaság minőségi és tartós fordulata számára”. Ugyanakkor, hogy a nehézipari főiparágak jelenlegi lassú ütemének feltételei között, beruházások révén kell támogatni a feldolgozó iparágak fejlesztését és az állólapok létrehozását, amelyek meghatározzák a nem produktív szféra fejlődését és az életmód javulását.

A határozat befejezésül rámutat, hogy a Központi Bizottság a jövőben is fejlesztési fogja a Csehszlovákiai KP XIII. kongresszusának téziséit a gazdasági politika terén. A fő feltételek egyike harcolni a maradi és elavult nézetek ellen, amelyek fékezik a fogyatékoságok gyors kiküszöbölését a gazdaságból, valamint a gazdaság erősödési folyamatát.

resen megteremtse az alapot a szocialista országokkal való, minőségi, legmagasabb fokú együttműködés fejlesztéséhez. A tőkés országokból származó importokat attól tesszük függővé, hogy fizetési eszközöket hozunk létre ezekben az országokban. Hosszu időre van szükség, hogy lehetőségeket teremtsünk a legkorszerűbb eszközök szélesebb körű felhasználására a szocialista és a kapitalista államokkal való gazdasági kapcsolatokban.

A CTK hírügynökség által közölt határozat rámutat, hogy „az új vezetési rendszer kialakításában még csak az első fontos lépéseket tették meg, s még nem teremtették meg az összes előfeltételeket a nemzetgazdaság minőségi és tartós fordulata számára”. Ugyanakkor, hogy a nehézipari főiparágak jelenlegi lassú ütemének feltételei között, beruházások révén kell támogatni a feldolgozó iparágak fejlesztését és az állólapok létrehozását, amelyek meghatározzák a nem produktív szféra fejlődését és az életmód javulását.

A határozat befejezésül rámutat, hogy a Központi Bizottság a jövőben is fejlesztési fogja a Csehszlovákiai KP XIII. kongresszusának téziséit a gazdasági politika terén. A fő feltételek egyike harcolni a maradi és elavult nézetek ellen, amelyek fékezik a fogyatékoságok gyors kiküszöbölését a gazdaságból, valamint a gazdaság erősödési folyamatát.

A Szovjetunió növeli felszerelés behozatalát

MOSZKVA (Agerpres).

Egy Moszkvában rendezett sajtótájékoztatón Njokolaj Melnikov, a Prommasimport szovjet társaság elnöke arról a felszerelés-behozatalról beszélt, amely elősegíti a szovjet élelmiszeripar fejlődését. Közölte, hogy a Bobst svéd cég jövő évben öt automata vonalat szállít a Szovjetunióhoz, halipari termékek csomagolására. Az automata vonalak a balti köztársaságok vállalatiban az asztraháni és a Volgamenti vállalatokban szerezlik fel.

A Hartman nevű dán cég tojás-csomagoló anyagot gyártó komplex berendezést szállít.

Ebben az évben — mondotta N. Melnikov — a Prommasimport nagyvételű ügyleteket kötött nyugat-európai partnereivel. A Frimatic francia cég 1968-1969 folyamán felszereléseket szállít a minszki hűtőszekrény-gyárnak. Egy másik francia cég, a Sereille, felszereléseket szállított a Moszkva mellett élő műanyaggyárnak, amely dekoratív ölelőkre évente több millió négyzetméter műanyagot fog előállítani.

Njokolaj Melnikov elmondta, hogy jelentős megrendeléseket kaptak Lengyelországból, amely műszaki berendezéseket fog szállítani farostelekek gyártásához.

Rendezvények a Köztársaság kikiáltásának 20. évfordulója alkalmából

MOSZKVA. — N. Cristoloveanu, az Agerpres tudósítója közli:

A Köztársaság 20. évfordulója alkalmából a moszkvai Iluzion moziban péntek este a Szovjetunió Filmművészeti Akadémia Bizottságának és a Szovjet Filmesek Szövetségének rendezésében megkezdődtek a román filmpapok.

Megnyitó beszédében V. Sz. Privato, a Szovjetunió Állami Film-akadémiájának igazgatója bemutatta a jelenlévőknek a rendezvény alkalmából Moszkvában tartózkodó román filmesküldöttség tagjait. Ezután V. Ivanov kritikus beszélt a román filmművészet felfelé ívelő fejlődéséről, s utabbi sikereket kívánt filmesek tevékenységéhez. A román filmesdelegáció nevében Lucian Bratu rendező szólt fel.

Ezután a Duna hullámai című filmet vetítették, a következő na-

pokban pedig más román iaték- és dokumentumfilmeket mutatnak be.

★

BONN (Agerpres).

Köztársaságunk kikiáltásának 20. évfordulója alkalmából Románia Szocialista Köztársaság nagykövetsége Németország Szövetségi Köztársaságában filmbemutatót rendezett.

Részt vettek a politikai élet képviselői, kulturális intézmények képviselői, újságírók és a diplomáciai kar számos tagja.

★

MONTEVIDEO (Agerpres).

Románia Szocialista Köztársaság montevideói nagykövetsége sajtótájékoztatót tartott. Részt vettek a legnagyobb uruguayi lapok képviselői.

I. Baltei ideiglenes ügyvivő méltatta a köztársaság kikiáltásának 20. évfordulóját, majd válaszolt az újságírók kérdéseire.

Hazautazott Corneliu Mănescu

NEW YORK (Agerpres). Corneliu Mănescu, Románia Szocialista Köztársaság külügyminisztere, az ENSZ-köze-gyülés 22. ülészakának elnöke hazautazott New Yorkból, miután a munkálatok első része december 19-én befejeződött.

Ünnepi ülés Kijevben

A Szovjet hatalom megerősítésének 50. évfordulója

KIJEV (Agerpres).

December 23-án ünnepi ülést tartott Kijevben az Ukrajnai KP KB és az Ukrán SZSZK Legfelsőbb Szovjetje abból az alkalmából, hogy 50 évvel ezelőtt teremteték meg a szovjet hatalmat Ukrajnában. Az ülésen felszólalt Leonid Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára kiemelte a szovjet hatalom 50 esztendeje alatt elért sikereket, rámutatott, hogy az Ukrán SZSZK ipari össztermelése ebben az időszakban 48-szorosan növekedett, mezőgazdasági termelése pedig megháromszorozódott.

Leonid Brezsnyev felolvasta a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje Elnökségének törvényerejű rendeletét, amelynek értelmében az Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaságot az Októberi Forradalom érdemrenddel tüntették ki.

Az Olaszországi Katolikus Munkások Szövetsége azzal a felhívással fordult az amerikai kormányhoz, hogy azonnal és véglegesen szüntesse meg az Észak-Vietnám elleni légitámadásokat, s folytasson békétárgyalásokat a Nemzeti Felszabadítási Fronttal. A szövetség felkéri az Egyesült Nemzetek Szervezetét is, hogy mozdítsa elő a hadműveletek beszüntetését és azt, hogy tárgyalások kezdődjenek a konfliktusban álló felek között, beleértve a Nemzeti Felszabadítási Frontot is.

A Biztonsági Tanács döntése a ciprusi kérdésben

NEW YORK. (Agerpres).

Pénteken a Biztonsági Tanács egyhangúlag elfogadta azt a határozati javaslatot, amellyel újabb három hónapra meghosszabbítja a ciprusi ENSZ-erők mandátumát. A határozat felhívja Ciprus, Görögország és Törökország kormányát, „haladéktalanul vegyék igénybe az U Thant ENSZ-főtitkár által felajánlott jószolgálatokat a ciprusi kérdés politikai rendezése érdekében”, és „felkéri az érdekelt feleket, hogy újabb határozott erőfeszítést tegyenek a Biztonsági Tanács célkitűzéseinek megvalósítására és a ciprusi kérdés végleges rendezésére”.

A határozat felhívja továbbá Görögországot, Törökországot és Ciprus kormányát, tanúsítson mérsékeltettség, és tartózkodjon minden olyan cselekedetől, amely súlyosbítaná a helyzetet.

A Biztonsági Tanács döntésére két héttel ezelőtt a tanácskozás után és mindössze három nappal az 1964-ben létesített ciprusi ENSZ-erők mandátumának lejártát követően került sor. A UPI közlése szerint azért nem tudtak hamarabb megkegyezésre jutni, mert Törökország kitartott a követelt, határozatképes megmiben állnak az U Thant által felaján-

NIKOSZIA (Agerpres).

Makariosz, Ciprus elnöke szombaton nyilatkozatot tett közzé Nikosziában, s ebben hangsúlyozta, hogy „a Biztonsági Tanács pénteki esti határozata konstruktív jellegű”. Az elnök kijelenti, kormányának minden tőle telhetőt megteszi a határozat célkitűzéseinek megvalósításáért. „A ciprusi kormány szeretné tovább csökkenteni a feszültséget és megteremteti a Biztonsági Tanács és a főtitkár által adott feladat teljesítéséhez a kedvező légkört — tette hozzá Makariosz —, s rövidesen pacifikálási intézkedéseket jelent be, hogy előmozdítsa a ciprusi kérdés békés megoldásához szükséges normális helyzet kialakulását”.

Röviden

A craiovai Oltenia felkőr-veztes indiai körútja során előadást tartott Delhi-ben. Az előadást részt vett Indira Gandhi asszony, India Köztársaság miniszterelnöke, dr. Triguna Sen közoktatásiügyi miniszter és más hivatalos indiai személyiségek. Delhi-ben akkreditált nagykövetségek és népek követségére. Jelen volt A. Ardeleanu delhi román nagykövete.

Az előadás sikert aratott. Az indiai sajtó elismeréssel írt az előadások művészi színvonaláról, a román folklór szépségéről.

Az együttes más indiai városokban is előadást tart.

Johnson elnök szombat este Rómába érkezett. A Ciampino repülőtérre fogadására megjelent Frederick Reinhardt, az USA olaszországi nagykövete, az olasz külügyminisztérium és más intézmények képviselői.

A repülőtérre és környékén szigorú biztonsági intézkedéseket foglaltak. Az elnök biztonságának megőrzésére 5000 rendőrt mozgósítottak.

Amikor az elnöki repülőgép Rómában leszállt, a főváros utcáin tüntettek Johnson jelenléte ellen. A tüntetők feliratok táblái megjelölték az USA vietnámi agresszióját.

Az elnök a repülőtérrel helikopterben Giuseppe Saragat köztársasági elnök székhelyére utazott és megbeszélést folytatott vele. Ugyanazonnap este VI. Pál pápa fogadta Johnson elnököt.

Egy dél-vietnámi hazafinak furfangos csellel sikerült felélnie nyilvánvalóan amerikai helikoptert a Nanjing 120 kilométerre délkeletre, írja Bernard Joseph Cabanes, a France Presse tudósítója.

Addisz Abebában befejezte mun-

Röviden

káját az Afrikai Egységsszervezet költségvetés- és pénzügyi tanácskozási bizottsága. Zambia, Nigéria, az Egyesült Arab Köztársaság, Szenegál és Burundi képviselői több ajánlást tettek a szervezet 1968-1969-es pénzügyi évre szóló költségvetésével kapcsolatban és új adókulcsot indítványoztak minden tagállam számára. Az ajánlásokat az AESZ 1968 februárjában összeülő miniszteri tanácsa elé terjesztik jóváhagyás végett.

Nem lehetett megmenteni a 7000 tonnás Odiszson görög kereskedelmi hajót, amely pénteken hajótörést szenvedett a dél-afrikai partok mentén — közli a UPI. A Mary Lou libériai teherhajó, amely nyomban a katasztrófa színhelyére sietett, megmentette a legénységnek mind a 29 tagját. A szerencsétlenség oka egyelőre ismeretlen.

A France Presse az izraeli hadsereg szövegére hivatkozva közli, hogy a Jordán két partján állomásozó izraeli, illetve jordániai erők között szombat délután gyorás tűzharcra került sor.

Willy Brandt a Közös Piac bővítéséről

BONN (Agerpres).

Willy Brandt, Németország SZK külügyminisztere a nyugatnémet televízióban tett külpolitikai nyilatkozatában kifejezte azt az óhaját, hogy megbeszéléseket folytasson a francia kormánnyal. Véleménye szerint ennek a megbeszélésnek a kiindulópontja az a meggyőzés lehetne, amelyre a „hatok” kedden jutottak a Közös Piac, az egyetemes tagállama sem emel el-

PARISZ (Agerpres). A francia rádió-televízió kérdés intézett P. Pipinelisz görög külügyminiszterhez azzal kapcsolatban, hogy számos ország habozik elismerni a Görögországból jelenleg határon lévő rendszert. A kérdésre válaszolva a görög külügyminiszter pénteken kijelentette, hogy „Görögország kormánya határozottan a kitűzött program megvalósítása mellett van és ebben a tekintetben több megfontolást vár a nyugati világ részéről”. Ugyanakkor Pipinelisz elismerte, hogy Görögországnak nem demokratikus, tekintélykormány van, amely kezében tartja az egész hatalmat.

A görög miniszter anélkül, hogy részletekbe bocsátkozott volna, kijelentette, hogy Görögország összes jelenlegi kérdéseire lehet megoldást találni, beleértve a királyi házát is.

LONDON (Agerpres). Heleni Vlahu, a Kathimerini és Messimiri befolyásos athéni újságok tulajdonosa csütörtökön titokban elhagyta Görögországot, ahol kényszerlakhely volt, mert az az vádolták, hogy megsértette a görög hatóságokat. Heleni Vlahu Londonban sajtótájékoztatót tartott: s közölte, hogy a brit belügyminisztériumtól bizonyos időre tartózkodási engedélyt kapott. Hozzátette, hogy amint ez lehetővé vá-

LA, visszatér hazájába, tehát nem szándékozik politikai menekülőgót kérni Angliában. Mint monddta, érinkezésbe akar lépni a görögországi demokratikus és mérsékelt erők képviselőivel, akik jelenleg Londonban tartózkodnak. Heleni Vlahu közölte, megerősítették azt a hírt, hogy Athénban maradt férjét háziőrizetbe vették.

Athen (Agerpres). Georgiosz Papadopolosz görög miniszterelnök szombaton kijelentette Athénban, kormánya „minden lehetőt megtesz, hogy az új alkotmány ügyében április 21-én vagy, ha akkor nem lehetséges, későbbi időpontban, de mindenesetre szeptember 15-ig népszavazást tartson.

Papadopolosz egyben közölte, hogy az április 21-i katonai államcsíny elleni tevékenységgel vádolt személyek közül többet kezeletlen részesítettek. Kezelmét kapott Andreasz Papandreu és mindazok a személyek, akiket az Aszpidasz-szervezet tagjaiként ítélték el, valamint Mikisz Theodorakisz, az ismert görög zeneszerző.

Amint Papadopolosz nyilatkozta, kitűnt, az amnesztia nem vonatkozik Görögország legkövetkező szabadválasztásának nagy részére — első sorban a kommunistákra, más demokratákra, s azokra a személyekre, akiket különböző okokból az április 21-i államcsíny előtt ítélték el.

VARSO (Agerpres).

Amint a PAP hírügynökség jelenti, a varsói katonai körzet bírósága december 22-én halálra ítélte E. Strava mérnököt, az amerikai kémiszolgálat ügynökét.

A vádirat rámutat, hogy E. Strava mérnök, amikor szolgálati ügyben Németország SZK területén tartózkodott, hogy ott

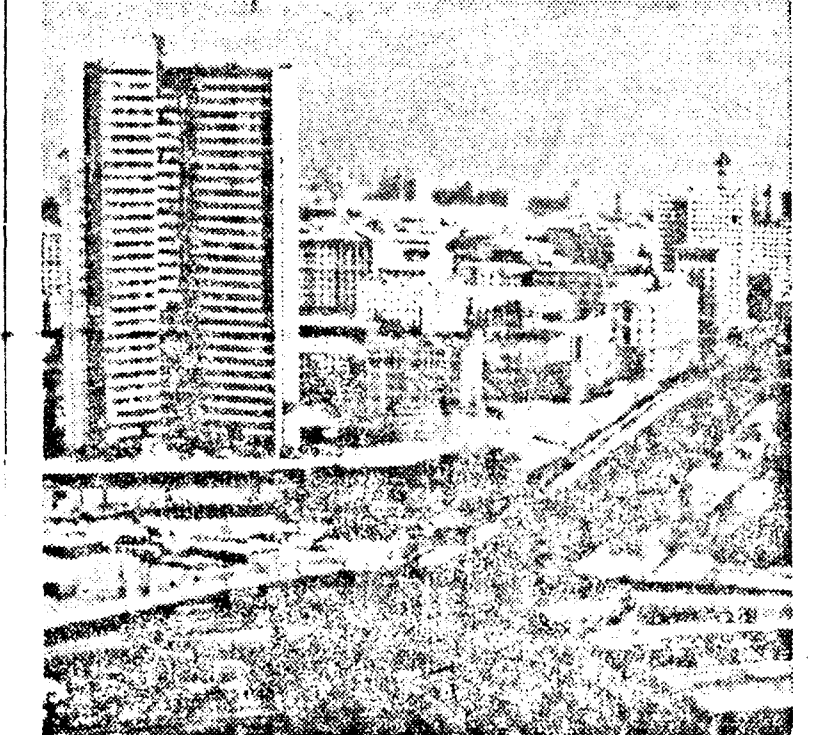
meg kell teremteni az ehhez szükséges feltételeket.

Nyugat-Németországnak a Kelettel való kapcsolataira utalva, Brandt hangsúlyozta, kormánya tárgyalásokat akar folytatni a Szovjetunióval és bejelentette, hogy tanulmányoznak egy olyan nyilatkozatcsomagot, amely az erőszakkal való lemondást tartalmazza. Befejezésül Willy Brandt rámutatott, hogy nincs teljesen megelégedve a jelenlegi nyugatnémet kormány politikájának eredményével a Kelettel fenntartott kapcsolatokat javítás terén. De a politika ideiglenes eredménye számára nem tűnik negatívnak.

Éhségstrájk

Dick Gregory néger színművész bejelentette, hogy január 1-ig folytatja éhségstrájkját, amelyet elől egy hónapon kezdett a vietnámi háború elleni tiltakozása jeléül. Gregorynak december 26-án kellett volna abbahagynia éhségstrájkját. Felesége ugyancsak éhségstrájkot folytat. November 22-től az integracionista harcos csapatok desztillált vizet iszik és 23 kilót fogyott. Kijelentette, hogy az ő szenvedése csekély azokhoz a szenvedésekhez képest, amelyeket a vietnámi népek az amerikai agresszió okoz.

MOSZKVAI LATKÉP.



Hétszáz tudós a halál szolgálatában

PARISZ (Agerpres).

A L'Express című francia lap tájékoztatást közölt az USA laboratóriumainak a biológiai és vegyi fegyverek tökéletesítésével kapcsolatos tevékenységéről. Az egyik ilyen központról a folyóirat a következőket írja:

„Kivülről nézve semmiben sem különbözik a halálnak ez a városa a száz meg száz többi olyan helytől, melyet „top secret” (szigorúan titkos) jelzéssel láttak el. Egy 25 éves használaton repülőter, burjánzó benőtt megrongálódott kifutópályával, erősen őrztött épületekkel — így néz ki Fort Detrick (Maryland), az Egyesült Államok I. számú biológiai és vegyi háború elleni szolgálat kutatóközpontja.

Dr. Victor Sidel, a Harvard Egyetem professzora nemrég felfedte, hogy ebben a központban 700 tudós dolgozik. 1967-ben Washington több mint 250 millió dollárt fordított a Biological Chemical Warfare munkálataira.

A biológiai és vegyi háború az áldozatok számát illetően éppen olyan kilátásokkal kecsegtet, mint ha a két nagy nukleáris hatalom egyikének teljes készletét bevetnék a harcra. Egyetlen botulinus-toxin néven ismert protein annyira mérgező, hogy abból 0,12 milliomgramm halált okoz. Elméletileg ebből az anyagból 500 gramm elegendő lenne az egész emberiség elpusztítására.

Biológiai fegyverben olyan élő szervezet alkalmazását értjük, amelyek betegséget vagy járványt okozhatnak. A Scientist and Citizen című amerikai folyóirat legutóbb felsorolta e betegségek nagy részét. Ezek között szerepelt a tüdőlépne, a kolera, a diftéria, a has-tífusz, s ezeket a klasszikus betegségeket még kiegészítik a legutóbb felfedezett betegségek, mint például a botulizmus, amely az esetek 65 százalékában végzetes és amely ellen nem létezik oltóanyag. Egy másik betegség, a tüdőpestis (Pasteurella Pestis), a part mentén lakozó tengeralfutókontinentális méreteiben terjeszthetik. A járvány nagyobb kárt okozhat, mint a bubon-pestis, amely az emberiség történetében több áldozatot szedett, mint az összes háborúk együttvéve.